Komisja Europejska

Działania w obronie interesów natury – Kompendium informacyjne

Utrata bioróżnorodności, ochrona przyrody i działania Unii Europejskiej na rzecz natury

Środowisko

Spis treści

Natura jest ważna, ponieważ: 3

Tracimy świat przyrody szybciej, niż kiedykolwiek w przeszłości ... 4

Już teraz doświadczamy skutków utraty bioróżnorodności 6

Skutki te będą jeszcze poważniejsze, jeśli nie wprowadzimy radykalnych zmian w naszym podejściu do przyrody 7

Ale czy naprawdę ma to aż takie znaczenie? 8

Co to oznacza dla biznesu? 9

Dlaczego więc tracimy bioróżnorodność? 10

Co dzieje się w naszych oceanach? 11

Jaki jest związek między utratą bioróżnorodności a pandemiami? 12

Chcę dowiedzieć się więcej o związku między zmianą klimatu a kryzysem dotyczącym natury 13

Czy ludzie o tym wiedzą? 14

Jak możemy powstrzymać tę utratę? 15

Czy mamy dobre przykłady do naśladowania? 16

Jakie działania podejmuje Europa, aby rozwiązać ten problem lokalnie? 17

Jakie działania podejmuje Europa, aby rozwiązać ten problem na innych kontynentach? 19

Czym jest CBD COP15, dlaczego ma znaczenie i jakie jest stanowisko UE? 20

Co mogę zrobić osobiście? 21

Dokument ukończony w Czerwiec 2021 r.

Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za skutki wynikające z ponownego wykorzystania niniejszej publikacji.

© Unia Europejska, 2021

Komisja Europejska wdrożyła politykę ponownego wykorzystywania swoich dokumentów zgodnie z decyzją Komisji 2011/833/UE z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie ponownego wykorzystywania dokumentów Komisji (Dz.U. L 330 z 14.12.2011, s. 39).

Z wyjątkiem przypadków, w których stwierdzono inaczej, ponowne wykorzystywanie tego dokumentu jest dozwolone na podstawie licencji Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Oznacza to, że ponowne wykorzystywanie jest dozwolone pod warunkiem odpowiedniego poinformowania o autorze oraz o wszelkich zmianach wprowadzonych w dokumencie.

W przypadku wykorzystania lub powielania elementów, które nie są własnością Unii Europejskiej, konieczne może być uzyskanie zgody bezpośrednio od właściwych podmiotów prawa autorskiego.

Natura jest ważna, ponieważ:

- bioróżnorodność jest podstawą całego życia na Ziemi,
- zanik bioróżnorodności oznacza utratę podstawowych usług, od których uzależnione są społeczeństwa,
- ekosystemy lądowe i morskie pochłaniają węgiel i pomagają nam ograniczać skutki zmiany klimatu.

Bioróżnorodność oznacza bogactwo życia na Ziemi. Ta sieć żywych organizmów stanowi fundament życia: oczyszcza wodę, którą pijemy, zapyla nasze rośliny, oczyszcza powietrze, którym oddychamy, reguluje klimat, zapewnia żyzność gleby, oferuje nam leki i wiele podstawowych materiałów dla przemysłu.

Ekosystemy dostarczają kluczowego wsparcia, które jest niezbędne do utrzymania naszych systemów podtrzymujących życie. Niszcząc bioróżnorodność, niszczymy cały system, podcinając tym samym gałąź, na której siedzimy. Uszkodzone ekosystemy są bardziej wrażliwe i mają ograniczoną zdolność radzenia sobie z ekstremalnymi zjawiskami oraz nowymi chorobami. Odpowiednio zrównoważone ekosystemy chronią nas natomiast przed niespodziewanymi katastrofami, a gdy korzystamy z nich w sposób zrównoważony, są naszym najlepszym sprzymierzeńcem w obliczu wyzwań wymagających błyskawicznego działania.

Zdrowych ekosystemów i bioróżnorodności potrzebujemy z wielu powodów. Poza wartością, jaką niosą one same w sobie oraz aspektami niematerialnymi, takimi jak wzbogacenie duchowe i walory estetyczne, ekosystemy stanowią również podstawę każdej gospodarki czy społeczeństwa. Tworzą kluczową infrastrukturę, która jest fundamentem naszego istnienia i dobrobytu.

Organizmy morskie produkują ponad połowę tlenu, którym oddychamy. Wody morskie pochłaniają jedną czwartą dwutlenku węgla emitowanego przez nas każdego roku do atmosfery. Ponadto morza i oceany są największym na Ziemi rezerwuarem węgla aktywnie krążącego w środowisku (50-krotnie większym niż atmosfera).

Utrata bioróżnorodności jest niebezpieczna. Zjawisko to stanowi...

- problem **klimatyczny**, ponieważ niszczenie ekosystemów i gleby przyspiesza proces globalnego ocieplenia,
- problem **zdrowotny**, ponieważ przyroda przyczynia się do poprawy jakości powietrza, wody i gleby, dzięki czemu jesteśmy mniej narażeni na zanieczyszczenia, a także chłodzi nasze miasta,
- problem **gospodarczy**, ponieważ kapitał naturalny zapewnia zasoby, które są niezbędne przemysłowi,
- problem **bezpieczeństwa**, ponieważ utrata zasobów naturalnych może prowadzić do konfliktów, szczególnie w krajach globalnego Południa,
- problem **bezpieczeństwa żywnościowego**, ponieważ owady zapylające oraz organizmy żyjące w glebie i w wodzie odgrywają istotną rolę w naszym systemie żywnościowym,
- problem **etyczny**, ponieważ utrata bioróżnorodności uderza najmocniej w najbiedniejszych, zwiększając tym samym nierówności społeczne,
- problem **międzypokoleniowy**, ponieważ odbieramy naszym potomkom podstawy niezbędne, by cieszyć się pełnią życia,
- problem **moralny**, ponieważ nie powinniśmy niszczyć żywej planety.

Przyroda stanowi podstawę wszystkich celów zrównoważonego rozwoju ONZ:

... To na niej opiera się nasze społeczeństwo i gospodarka.

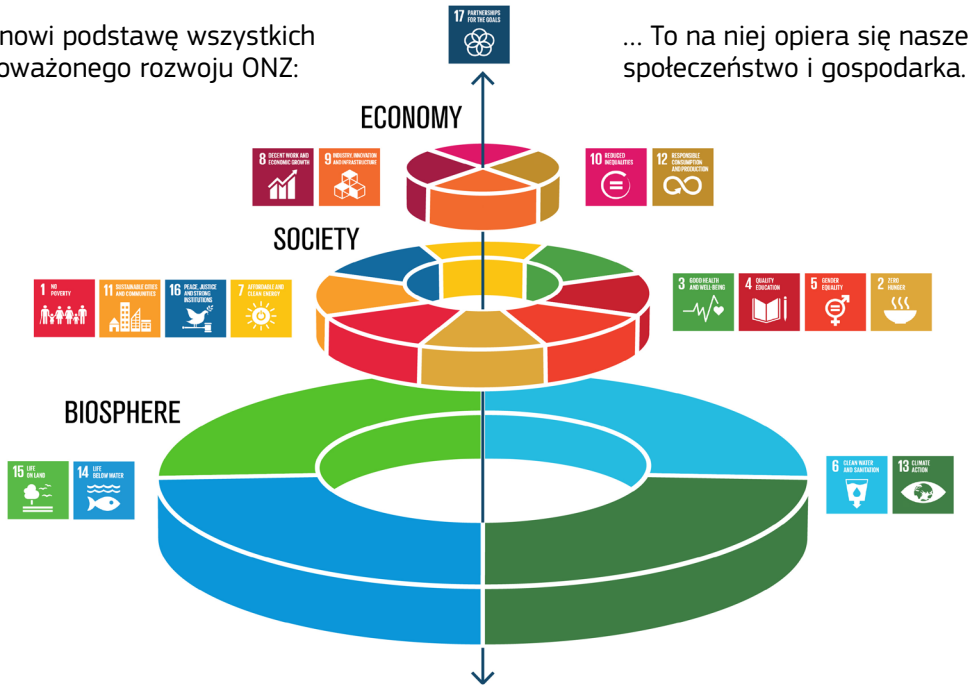

Źródło ilustracji: https://www.stockholmresilience.org/images/18.36c25848153d54bdba33ec9b/1465905797608/sdgs-food-azote.jpg

Tracimy świat przyrody szybciej, niż kiedykolwiek w przeszłości ...

- Działalność człowieka sprawiła, że na naszej planecie rozpoczęło się szóste masowe wymieranie gatunków – aż 1 mln gatunków zagrożonych jest wyginięciem.
- Od 1970 do 2014 r. globalna populacja dzikiej fauny i flory zmniejszyła się o 60%.
- Zróżnicowanie form życia na ziemi i pod ziemią oraz w morzu zmniejsza się we wszystkich regionach świata w bezprecedensowym tempie.
- Ta utrata bioróżnorodności jest ściśle związana ze zmianą klimatu oraz stanowi część ogólnego kryzysu ekologicznego.

Tempo wymierania gatunków jest obecnie na całym świecie około 100–1000 razy szybsze niż przed pojawieniem się człowieka na Ziemi. Jest to wymieranie na największą skalę od czasów zagłady dinozaurów. W ciągu ostatniej dekady odnotowano spadek liczebności w odniesieniu do około 42% gatunków zwierząt i roślin lądowych, w przypadku których śledzimy trendy dotyczące populacji.

Lasy tropikalne ulegają wylesianiu w szybkim tempie – co roku tracimy obszar odpowiadający powierzchni Grecji. Lasy te są siedliskiem fauny i flory o największej różnorodności biologicznej na naszej planecie. Obecnie obszary leśne na świecie zajmują zaledwie 68% powierzchni, która była porośnięta lasem w epoce przedindustrialnej.

Jeśli temperatura wzrośnie globalnie o 2°C, **znikną tropikalne rafy koralowe**, wskutek czego pół miliarda ludzi straci źródła utrzymania. Kolejnymi czynnikami **poważnie zagrażającymi bioróżnorodności w oceanach są zaśmiecenie i skażenie wód morskich**. Szacuje się, że ilość odpadów zgromadzonych w wodach oceanicznych na całym świecie znacznie przekracza 150 milionów ton, a każdego roku trafia do nich kolejne 4,6–12,7 miliona ton. Jeśli taka tendencja się utrzyma, w 2050 roku masa wszystkich odpadów znajdujących się w oceanach może przekroczyć masę żyjących w nich ryb.

Różnorodność organizmów żyjących w glebie jest zadziwiająca: 25–30% wszystkich gatunków na naszej planecie żyje w glebie podczas całego cyklu życia lub jego części. Działalność człowieka ma silny wpływ na **różnorodność biologiczną gleby**. Degradacja gruntów i gleb na całym świecie powoduje postępujące ograniczanie bioróżnorodności oraz takich funkcji ekosystemu, jak dostarczanie czystej wody i pożywnego pokarmu, pochłanianie dwutlenku węgla czy ochrona przed erozją.

W szczególnie dramatyczny sposób postępuje spadek liczebności owadów. Owady są ważne, ponieważ stanowią pokarm dla większych zwierząt, takich jak ptaki, nietoperze, gady, płazy czy ryby. Jeśli zwierzęta te utracą wspomniane źródło pożywienia, grozi im śmierć z głodu. W dłuższej perspektywie doprowadziłoby to do degradacji ekosystemów lądowych i zniszczenia środowiska zapewniającego ludziom bezpieczeństwo. Owady wykonują również usługi ekosystemowe, takie jak zapylanie, zwalczanie szkodników oraz utylizowanie składników odżywczych. Trzy na cztery uprawy owocowe i nasienne na całym świecie są przynajmniej częściowo zależne od owadów zapylających. Ich brak spowodowałby spadek zysków lub całkowitą utratę źródła dochodów wielu rolników. Całkowitą wartość bezpośredniego wkładu owadów zapylających w produkcję rolną UE szacuje się na około 15 miliardów euro rocznie.

Liczne badania wskazują na wyraźne tendencje spadkowe na całym świecie. Jak wynika z przeprowadzonego w 2018 r. badania lasów deszczowych w Portoryko, od lat osiemdziesiątych XX w. odnotowano utratę biomasy na poziomie 78–98% wśród stawonogów żerujących na ziemi i zamieszkujących korony drzew, przy czym w ujęciu rocznym utrata biomasy wynosiła około 2,5%. Bezpośrednim skutkiem tego zjawiska jest podobny spadek liczebności obserwowany na tych samych obszarach w przypadku ptaków, żab i jaszczurek.

W 2019 r. w wyniku analizy 73 historycznych raportów dotyczących spadku populacji owadów stwierdzono, że obecne tempo zmniejszania się liczebności insektów może doprowadzić w ciągu najbliższych kilku dziesięcioleci do wyginięcia 40% gatunków owadów na świecie.

Również w przypadku mórz występują liczne negatywne czynniki, które często wzajemnie potęgują swoje działanie. Obecnie w oceanach na całym świecie znajduje się ponad 400 martwych stref będących głównie rezultatem spływania nawozów do mórz. Trafiające do wód odpady, zwłaszcza tworzyw sztucznych, mają destrukcyjny wpływ na organizmy morskie.

Alarmujące tendencje spadkowe w odniesieniu do przyrody obserwuje się także w Europie, gdzie ponad 80% siedlisk jest w złym stanie. Zjawisko to jest najbardziej widoczne w przypadku siedlisk na torfowiskach, łąkach i wydmach. Od 1970 r. powierzchnia terenów podmokłych w Europie Zachodniej, Środkowej i Wschodniej skurczyła się o 50%, natomiast w ciągu ostatniej dekady odnotowano zmniejszenie populacji 71% gatunków ryb i 60% gatunków płazów. W Europie Zachodniej i Środkowej oraz w zachodniej części Europy Wschodniej co najmniej 37% gatunków ryb słodkowodnych i około 23% gatunków płazów jest obecnie zagrożonych wyginięciem.

Główne czynniki odpowiedzialne za tak drastyczny spadek bioróżnorodności w Europie to intensywne rolnictwo i gospodarka leśna, rozrastanie się miast i zanieczyszczenia. Na skutek tego zjawiska zagrożone są tysiące gatunków zwierząt i ich siedlisk, a także zdrowie i dobrobyt ludzi.

Linki

IPBES https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview

Europejska Czerwona Księga Drzew: https://www.iucn.org/news/species/201909/over-half-europes-endemic-trees-face-extinction

Niemieckie badania na temat owadów (Hallmann i in., 2017).

Badanie z Portoryko (Lister i Garcia, 2018)

Badanie przeprowadzone w 2019 r. w Zjednoczonym Królestwie: Spadek liczby owadów i jego znaczenie

Badanie z 2019 r. na temat spadku liczebności owadów: Spadek liczebności entomofauny na świecie: analiza czynników

Komisja Europejska „Nasze oceany, morza i wybrzeża"

Sprawozdanie o stanie przyrody 2020 (Komisja Europejska, EEA), ulotka i broszura we wszystkich językach

Już teraz doświadczamy skutków utraty bioróżnorodności

- W związku z postępującą utratą różnorodności biologicznej zaczyna zanikać wiele korzyści, które zapewnia nam przyroda.
- Zaliczają się do nich: utrzymanie siedlisk, zapylanie, regulacja ilości i jakości słodkiej wody, proces tworzenia się gleby, regulacja rzek i sekwestracja dwutlenku węgla.

Od 1970 r. utraciliśmy 60% światowej populacji kręgowców. Oznacza to, że w ciągu zaledwie 50 lat wymarła ponad połowa ptaków, ssaków, gadów, płazów i ryb.

Ten proces napędzają globalne wzorce produkcji i konsumpcji, ale także i nasze własne nawyki. W ciągu ostatnich 50 lat 30–50% lasów namorzynowych obumarło lub zostało wyciętych, a prawie 50% raf koralowych zostało zniszczonych. Europa również poniosła poważne straty. Badanie przeprowadzone w Niemczech w 2017 r. wykazało, że od 1990 r. miał miejsce 76-procentowy spadek biomasy owadów latających na obszarach chronionych, co w ujęciu rocznym oznacza stratę na poziomie niemal 3%.

Jeśli nie zmienimy kierunku, w którym podążamy, ucierpi cała ludzkość. Potrzebujemy głębokich, transformacyjnych zmian, aby powstrzymać zanik różnorodności życia, zarówno na ziemi, jak i pod jej powierzchnią. Obecnie skutki tego zjawiska w największym stopniu odczuwają społeczności wiejskie globalnego Południa, w przypadku których zaspokojenie codziennych potrzeb uzależnione jest bezpośrednio od przyrody. Ostateczne konsekwencje będą jednak znacznie bardziej powszechne i rozległe.

Problemem jest nie tylko zanikanie dzikiej przyrody. Utrata bioróżnorodności oznacza również pozbawienie nas „usług ekosystemowych" – procesów sprzyjających życiu na Ziemi, które natura zapewnia nam za darmo. Niszczymy fundamenty, na których opierają się gospodarki, życie, bezpieczeństwo żywności, zdrowie i jakość życia ludzi na całym świecie. Dla jednej czwartej ubogich osób na świecie i ponad 90% osób żyjących w skrajnym ubóstwie lasy stanowią przynajmniej część źródła utrzymania – a to właśnie lasy tropikalne dotknięte są utratą bioróżnorodności w największym stopniu.

O ile od 1970 r. ogólna wartość upraw rolnych w krajach uprzemysłowionych uległa potrojeniu, o tyle osłabły pozostałe procesy naturalne, takie jak formowanie się węgla organicznego w glebie czy różnorodność owadów zapylających, co dowodzi, że to krótkoterminowe zwiększenie plonów zaburza równowagę ekologiczną.

Degradacja gruntów spowodowała już zmniejszenie żyzności prawie jednej czwartej powierzchni gruntów w skali globalnej. Różnorodność i liczebność europejskich dzikich owadów zapylających dramatycznie spada, a wiele gatunków jest na granicy wyginięcia. Według danych zawartych w Europejskiej Czerwonej Księdze Drzew niemal połowie europejskich drzew endemicznych grozi wymarcie. Przekonanie, że morza i oceany stanowią niewyczerpane źródło cennych zasobów i mogą wchłonąć nieograniczoną ilość odpadów wyprodukowanych przez ludzi, nie ma już racji bytu.

Linki

IUCN https://www.iucn.org/tags/work-area/red-list

WWF Living Planet Report 2020

Skutki te będą jeszcze poważniejsze, jeśli nie wprowadzimy radykalnych zmian w naszym podejściu do przyrody

- Utrata bioróżnorodności stwarza „efekt kaskadowy", polegający na tym, że wyginięcie jednego gatunku prowadzi do wyginięcia innego, a potem kolejnego…
- Zgodnie ze scenariuszami dotyczącymi przyszłego użytkowania gruntów i zmiany klimatu nawet 5 mld osób doświadcza większego zanieczyszczenia wody oraz niedostatku żywności wskutek nieefektywnego zapylania roślin.
- Uszkodzone ekosystemy emitują dwutlenek węgla, zamiast go magazynować. Ta „samonapędzająca się spirala" potęguje proces zmiany klimatu.

Utrata bioróżnorodności uniemożliwia realizację celów zrównoważonego rozwoju ONZ. Już teraz realizacja połowy z 44 celów w zakresie ubóstwa, głodu, zdrowia, wody, miast, klimatu oraz degradacji oceanów i gruntów jest zagrożona z powodu znaczących negatywnych tendencji obserwowanych w przyrodzie i związanych z przyrodą usługach na rzecz ludzi.

Jednym z największych zagrożeń związanych zarówno ze zmianą klimatu, jak i utratą bioróżnorodności jest istnienie punktów krytycznych. Przekroczenie punktu krytycznego może prowadzić do poważnych, gwałtownych zmian i nowego stanu całego systemu. Efekty te mogą być drastyczne i nieść skrajnie negatywne, trudne do naprawienia skutki, być może nawet nieodwracalne. Chociaż wymieranie poszczególnych gatunków zazwyczaj zachodzi stopniowo, ogólny spadek bioróżnorodności może doprowadzić do przekroczenia punktu krytycznego w przypadku procesu zmiany klimatu lub w przypadku oceanów. Co gorsza, naukowcy ostrzegają, że jesteśmy niebezpiecznie blisko wywołania zjawiska kaskadowego przekraczania punktów krytycznych. Oznacza to groźbę wystąpienia swoistego efektu domina: przekroczenie jednego punktu prowadzi do przekroczenia kolejnego.

Na poziomie globalnym zidentyfikowano kilka ważnych punktów krytycznych dla środowiska. Zalicza się do nich: topnienie lądolodu na Grenlandii i topnienie lodowców alpejskich, proces pustynnienia gleb, a także zamieranie rafy koralowej. Te punkty krytyczne stanowić mogą progi, po których przekroczeniu nie będzie już odwrotu. Wywołają one samonapędzającą się spiralę zdarzeń grożącą katastrofą ekologiczną.

Obecnie zagrożona wyginięciem jest niemal jedna trzecia raf tworzących koralowce, rekinów i pokrewnych zwierząt, a także ponad jedna trzecia ssaków morskich.

Utrata bioróżnorodności jest podstawową przyczyną konfliktów i migracji oraz ma wpływ na żywotne interesy wszystkich społeczeństw. Jest to bardzo zła wiadomość dla biznesu.

Podczas niedawnego Światowego Forum Ekonomicznego podkreślono ścisły związek pomiędzy wszystkimi największymi i najbardziej prawdopodobnymi zagrożeniami dla dobrobytu ludzi a środowiskiem (ekstremalne warunki pogodowe, niepowodzenie działań w dziedzinie klimatu, utrata bioróżnorodności i katastrofy środowiskowe wywołane przez ludzi). Około 25% spośród takich czynników środowiskowych powoduje choroby o zasięgu globalnym, którym można było zapobiec.

Amerykański biolog Paul Ehrlich porównał utratę gatunków do losowego wyrywania nitów ze skrzydła samolotu. Samolot może kontynuować lot przez jakiś czas, wcześniej czy później dojdzie jednak do katastrofy.

ALE wciąż jest nadzieja! Wciąż mamy jeszcze czas, aby odwrócić tendencję utraty bioróżnorodności i uniknąć najpoważniejszych skutków zmiany klimatu – pod warunkiem że szybko podejmiemy rzeczywiste działania zakrojone na ogromną skalę. Czas jest naszym największym wyzwaniem. Według najnowszych raportów specjalnych Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) (raport SR 1.5 dotyczący globalnego wzrostu temperatury o 1,5°C) zadecyduje o tym najbliższe 10 lat. Konieczne jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o połowę oraz powstrzymanie niszczenia przyrody i odwrócenie jego skutków. Jeśli w najbliższej dekadzie nie wprowadzimy drastycznych zmian, wspólna przyszłość całej ludzkości będzie poważnie zagrożona. Działania społeczności pociągają za sobą ryzyko wywołania nieodwracalnych zmian na ogromną skalę, wpływających na biosferę Ziemi i na nasze życie.

Podstawową kwestią dla naszego przetrwania jest dziś budowanie gospodarek i społeczności wspierających harmonię ziemskiego systemu i unikanie jego zakłócania.

Linki

Raport o globalnych zagrożeniach Światowego Forum Ekonomicznego 2020: https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2020

Raport „Środowisko Europy 2020 — stan i prognozy" (SOER), Europejska Agencja Środowiska: https://www.eea.europa.eu/publications/soer-2020

IPCC Special Report (raport SR 1.5 dotyczący globalnego wzrostu temperatury o 1,5°C)

Stockholm Resilience Center, Planetary boundaries https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries/planetary-boundaries/about-the-research/the-nine-planetary-boundaries.html

Ale czy naprawdę ma to aż takie znaczenie?

- Utrata bioróżnorodności i wyniszczenie ekosystemów to jedne z największych zagrożeń, którym ludzkość będzie musiała stawić czoła w następnej dekadzie.
- Od lat 70. XX w. ludzkość wykorzystuje więcej zasobów niż Ziemia potrafi wytworzyć w ciągu roku. Ziemia musiałaby być 1,6 razy większa, aby zaspokoić wymagania, jakie obecnie każdego roku stawiamy naturze.
- Z powodu utraty siedlisk przybrzeżnych i ochrony blisko 300 mln ludzi narażonych jest na wzmożone ryzyko powodzi i huraganów.
- Żaden z 20 celów z Aichi na 2020 r. dotyczących różnorodności biologicznej nie został całkowicie spełniony, co utrudnia realizację celów zrównoważonego rozwoju i niweczy wysiłki na rzecz przeciwdziałania kryzysom związanym z bioróżnorodnością i klimatem.

Nasz zbiorowy wpływ na naturę jest bezprecedensowy w historii naszej planety. Działania człowieka znacząco zmieniły trzy czwarte środowiska lądowego i dwie trzecie środowiska morskiego. W 2019 r. miał miejsce Dzień Długu Ekologicznego – dzień, w którym wykorzystaliśmy więcej zasobów niż Ziemia jest w stanie uzupełnić w ciągu roku – przypadł on 29 lipca.

Ponad jedna trzecia powierzchni lądowej Ziemi oraz prawie trzy czwarte zasobów słodkiej wody są obecnie pochłaniane przez uprawy lub hodowlę.

Utrata bioróżnorodności oznacza, że stracimy też pewne możliwości na przyszłość, takie jak szansa opracowania nowych leków. Około 70% leków przeciwnowotworowych to produkty naturalne lub syntetyczne, ale inspirowane naturą, a 4 mld ludzi polega głównie na lekach naturalnych. Utrata różnorodności biologicznej oznacza zaprzepaszczenie nadziei na niezliczone nowe leki, które mogłyby zostać wynalezione w przyszłości – a tym samym nieodwracalną stratę dla ludzkości.

Kwestia ta ma również znaczenie na poziomie osobistym. Natura umożliwia liczne działania profilaktyczne i regeneracyjne dla zdrowia. Regularny kontakt z naturą może redukować stres i zachęcać do aktywności fizycznej, co pozytywnie wpływa na nastrój, koncentrację i zdrowie oraz zmniejsza ryzyko związane z siedzącym trybem życia. Ostatnie raporty CBD (Konwencji o różnorodności biologicznej) i WHO (Światowej Organizacji Zdrowia) potwierdzają, że zdrowe ekosystemy mają kluczowe znaczenie w zapobieganiu chorobom i powinny być postrzegane jako podstawowy filar zbilansowanej ekonomicznie opieki zdrowotnej.

Intensywna produkcja rolnicza stała się głównym motorem niszczenia różnorodności biologicznej. Powszechne stosowanie pestycydów i nawozów, erozja gleby oraz zastąpienie lasów gruntami uprawnymi ma negatywny wpływ na ekosystemy na całym świecie. Gdy gleby ulegają degradacji, stają się mniej żyzne, wymagają dodawania większej ilości środków chemicznych oraz tracą zdolność zatrzymywania wody i dwutlenku węgla. To z kolei powoduje częstsze i bardziej intensywne powodzie oraz przyczynia się do emisji gazów cieplarnianych. Równocześnie nadmiar nawozów trafia do mórz, gdzie przyczynia się do wymierania organizmów morskich.

Poza wpływem, jaki nasz system produkcji żywności wywiera na zasoby wodne, ekosystemy i bioróżnorodność, niemal jedna trzecia całkowitej żywności wytwarzanej na świecie jest marnowana. Stanowi to ilość rzędu 1,3 mld ton rocznie. W Unii Europejskiej blisko jedna piąta wytworzonej żywności – 88 mln ton o wartości 143 mld euro – jest wyrzucana lub zostaje zmarnowana.

Linki

CBD Bioróżnorodność a zdrowie: https://www.cbd.int/health/stateofknowledge/

Dzień Długu Ekologicznego: https://www.overshootday.org/

Raport CBD Global Biodiversity Outlook (GBO5)

20 celów z Aichi dotyczących różnorodności biologicznej

Dane dotyczące marnowania żywności w UE: http://www.eu-fusions.org/phocadownload/Publications/Estimates%20of%20European%20food%20waste%20levels.pdf

Co to oznacza dla biznesu?

- Ponad połowa światowego PKB jest zależna od natury i dostarczanej przez nią wartości.
- Koszty, jakie pociąga za sobą brak działania, już teraz są wysokie, a oczekuje się, że będą w dalszym ciągu rosły.
- Utrzymanie bioróżnorodności może przynieść wielu branżom bezpośrednie korzyści gospodarcze.

Utrata bioróżnorodności i zanikanie ekosystemów **zagraża podstawom naszej gospodarki**. Według Światowego Forum Ekonomicznego ponad połowa światowego PKB jest zależna od przyrody i zapewnianych przez nią usług, a trzy kluczowe sektory – **budownictwo, rolnictwo oraz branża spożywcza** – są od niej w dużym stopniu zależne. W latach 1997–2011 ogólnoświatowe straty związane z utratą wsparcia ekosystemów, spowodowanego zmianami pokrycia terenu szacowano na 3,5–18,5 bln euro rocznie, a straty związane z degradacją gruntów – na 5,5–10,5 bln euro rocznie.

Część podmiotów gospodarczych jest już świadoma swojej zależności od zasobów naturalnych w zakresie **żywności, włókien i materiałów budowlanych**. Ekosystemy umożliwiają zapylanie upraw, filtrują wodę, pomagają w rozkładzie odpadów i regulują klimat. Degradacja przyrody wiąże się z bezpośrednimi kosztami dla przedsiębiorstw w zakresie ryzyka operacyjnego, ciągłości łańcuchów dostaw, ryzyka związanego z odpowiedzialnością, zagrożenia własnej reputacji, udziału w rynku i kwestii finansowych. Aktualne bezprecedensowe tempo utraty zasobów naturalnych sprawia, że pozyskiwanie ich staje się dla większości firm poważnym problemem, co skutkuje **niedoborami produktów i problemami z jakością**.

Wiodące firmy dostrzegają te zagrożenia, ale ich waga nie jest jeszcze powszechnie uznawana. Często zauważalny jest **brak wiedzy** na temat tego, w jaki sposób modele biznesowe oraz pozyskiwanie materiałów uzależnione jest od przyrody i różnorodności biologicznej. Obserwuje się też brak zrozumienia powiązań między sposobem gospodarowania zasobami, usługami ekosystemowymi, bioróżnorodnością, kosztami braku działań a zmianą klimatu. Decydenci powinni ustanowić **lepsze ramy prawne**, które pozwoliłyby firmom zrozumieć wspomniane zależności i ich wpływ na naturę.

Oprócz uwzględniania swojej zależności od natury i wpływu na nią, firmy mogłyby inwestować w odbudowę ekosystemów, co przyniosłoby im wymierne korzyści. Utrzymanie zasobów morskich mogłoby zwiększyć roczne zyski branży dostarczającej owoce morza o ponad 49 mld euro. Z kolei ochrona przybrzeżnych terenów podmokłych, prowadząca do ograniczenia strat wywołanych przez powodzie, mogłaby przełożyć się w branży ubezpieczeń na oszczędności rzędu 50 mld euro rocznie. **Inwestycje w kapitał naturalny**, w tym odbudowę siedlisk bogatych w węgiel i rolnictwo przyjazne dla środowiska, są zaliczane do **pięciu najważniejszych zasad polityki fiskalnej,** gwarantujących duże korzyści gospodarcze i mających pozytywny wpływ na klimat.

Linki

Światowe Forum Ekonomiczne (2020), Przyszłość natury i biznesu http://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Future_Of_Nature_And_Business_2020.pdf

Gospodarka bioróżnorodności The Dasgupta Review https://www.gov.uk/government/publications/final-report-the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review

Platforma Biznesu i Bioróżnorodności UE

https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index_en.htm

Dlaczego więc tracimy bioróżnorodność?

- Do utraty bioróżnorodności przyczyniają się utrata siedlisk, nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych, zmiana klimatu, zanieczyszczenie środowiska oraz inwazyjne gatunki obce.
- Główną przyczyną jest jednak niezrównoważona pod względem ekologicznym działalność człowieka.
- Nasze zapotrzebowanie na nowe zasoby prowadzi do wylesiania, zmian sposobu użytkowania gruntów i niszczenia naturalnych siedlisk na całym świecie.

Główną przyczyną kryzysu klimatycznego i ekologicznego są niezrównoważone pod względem ekologicznym modele produkcji i konsumpcji. Skumulowany wpływ modelu ekonomicznego, w którym projektujemy, wytwarzamy, używamy, a następnie wyrzucamy, zamiast ograniczać zużycie, wykorzystać ponownie lub poddać recyklingowi, ma niezamierzone skutki uboczne.

Według Międzynarodowego Panelu ds. Zasobów, procesy **pozyskiwania i przetwarzania materiałów, paliw i żywności odpowiadają za 90%** utraty bioróżnorodności oraz za połowę całkowitej emisji gazów cieplarnianych.

Nasz konsumpcyjny model ekonomiczny w dużym stopniu powoduje, że programy polityczne oraz harmonogramy w instytucjach publicznych i finansowych koncentrują się na krótkoterminowych zagadnieniach, ignorując długoterminowe konsekwencje w szerszej perspektywie.

Zmiana klimatu już teraz ma wpływ na utratę bioróżnorodności, współdziałając z innymi czynnikami i intensyfikując ich negatywne oddziaływanie. Może również potęgować skutki innych przyczyn utraty różnorodności biologicznej w przyszłości. Będzie to jeszcze bardziej widoczne w miarę wzrostu temperatury.

W Europie główną przyczyną utraty bioróżnorodności jest zmiana sposobu użytkowania gruntów i mórz. Metody stosowane w rolnictwie i leśnictwie stały się bardziej intensywne, wzrasta użycie środków chemicznych, pozostawia się mniej przestrzeni między polami uprawnymi, mniejsze jest zróżnicowanie upraw. Ten brak zróżnicowania oznacza na przykład, że jest znacznie mniej owadów, a w efekcie także mniej ptaków. Istotnym czynnikiem są również dotacje związane z produkcją rolną, które zachęcają producentów do przedkładania ilości nad jakość czy różnorodność. Europejskie obszary morskie podlegają ponadto różnego rodzaju specyficznym czynnikom, takim jak działalność przedsiębiorstw rybackich, degradacja dna morskiego, zanieczyszczenia i rozprzestrzenianie się gatunków nierodzimych, które także wpływają na bioróżnorodność.

Miasta i obszary miejskie zostały znacznie rozbudowane, sprawiając, że gleba została szczelnie pokryta i nie pozostawia wiele miejsca dla natury. A gdy na terenach rolniczych i miejskich brak miejsca na przyrodę, środowisko naturalne zanika. Znaczna część obywateli i przedsiębiorców nie zdaje sobie sprawy z zakresu, w jakim nasze społeczeństwo uzależnione jest od bioróżnorodności. Stosowanie PKB jako głównego miernika rozwoju gospodarczego może również przesłaniać pełny zakres naszego wpływu na środowisko.

Linki

Cele zrównoważonego rozwoju: Globalna prognoza za 2019 r. dotycząca zasobów https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/27518/GRO_2019_SPM_EN.pdf?sequence=1&isAllowed

https://sdg.iisd.org/news/global-outlook-highlights-resource-extraction-as-main-cause-of-climate-change-biodiversity-loss/

Co dzieje się w naszych oceanach?

- Oceany odgrywają kluczową rolę w procesach regulacji klimatu i produkcji tlenu na naszej planecie.
- Głównymi czynnikami powodującymi spadek bioróżnorodności organizmów morskich są przeławianie, niezrównoważone praktyki rybackie i zanieczyszczenia.
- Istnieją właściwe rozwiązania, ale muszą one być stosowane na odpowiednią skalę.

Organizmy morskie produkują ponad połowę tlenu, którym oddychamy. Jedna czwarta emisji dwutlenku węgla do atmosfery wygenerowanej przez człowieka jest pochłaniana przez wody morskie, a oceany są największym na Ziemi rezerwuarem węgla aktywnie krążącego w środowisku (50-krotnie większym niż atmosfera).

W ciągu ostatnich dziesięciu lat w Europie w przypadku w pełni zbadanych zasobów w północno-wschodnim Oceanie Atlantyckim odsetek nadmiernie eksploatowanych zasobów spadł z około 75% do niemal 40%. Jednocześnie mimo pewnych postępów **przeławianie nadal dotyczy 75% zasobów** Morza Śródziemnego. Uważa się, że doszło do fizycznego naruszenia około 43% powierzchni szelfów/skłonów kontynentalnych i 79% powierzchni przybrzeżnego dna morskiego.

W związku z wpływem naszego systemu produkcji żywności, a zwłaszcza rybołówstwa, **przypadkowe połowy** w dalszym ciągu stanowią jeden z głównych czynników wywierających presję na takie gatunki zagrożone, jak rekiny i płaszczki (w przypadku których 32–53% wszystkich gatunków jest zagrożone), a także zagrożone ptaki i ssaki morskie.

Na bioróżnorodność w naszych morzach i oceanach wpływa także **zanieczyszczenie**. Choć odnotowano spadek poziomu substancji zanieczyszczających trafiających do europejskich mórz, wciąż rośnie ilość nowych substancji zanieczyszczających takich jak odpady morskie i hałas podwodny. Na przykład u 93% fulmarów z przebadanej populacji z regionu północno-wschodniego Atlantyku znaleziono w żołądku tworzywo sztuczne. W ciągu ostatnich dwóch dekad liczba przypadków zaplątania się w odpady z tworzywa sztucznego lub połknięcia ich wzrosła o 49%. W związku z tym konieczne jest wdrożenie środków zapobiegających przedostawaniu się zanieczyszczeń ze źródeł lądowych do wód morskich, dna morskiego i podłoża, a także umożliwienie ograniczenia i kontroli poziomu zanieczyszczeń.

Istnieją jednak stosowne rozwiązania. Nawet w przypadku naszych mórz istnieją rozwiązania regulacyjne mające na celu zatrzymanie utraty bioróżnorodności w środowiskach morskich i umacnianie niektórych ekosystemów morskich. Unia Europejska wprowadziła solidne przepisy ramowe umożliwiające korzystanie z mórz Europy w zrównoważony sposób. Choć odpowiednie rozwiązania są już uwzględnione w prawodawstwie (np. ograniczenie stosowania szkodliwego sprzętu do połowu ryb, ustanowienie chronionych obszarów morskich i obszarów z zakazem połowu oraz wyeliminowanie zjawiska przyłowu itp.), należy zapewnić ich sprawniejsze i szybsze wdrażanie.

Linki

Sprawozdanie z wdrażania dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej COM(2020)259

Ocena stanu środowiska morskiego w Unii Europejskiej, SWD (2020)61 część 1 – część 2 – część 3

Raport EEA: Marine messages 2 (2020)

Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych, Tworzywa sztuczne a rafy koralowe wód płytkich, 2019

Raport FAO: Stan łowisk Morza Śródziemnego i Czarnego, 2020 r. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/CB2429EN.pdf

Jaki jest związek między utratą bioróżnorodności a pandemiami?

- Pandemie są skutkiem naszego niszczycielskiego wpływu na przyrodę. Jeśli nie poprawimy naszych relacji z naturą, w przyszłości ryzyko kolejnych pandemii będzie rosnąć.
- Niszcząc przyrodę, powodujemy, że zwierzęta dzikie i hodowlane oraz ludzie żyją w coraz bardziej zagęszczonym środowisku, co sprzyja transmisji odzwierzęcych mikrobów, a tym samym zwiększa ryzyko pandemii.
- Zintegrowane koncepcje, takie jak proponowane przez WHO podejście „Jedno zdrowie" mogą pomóc nam opracować lepsze przepisy uwzględniające zdrowie ludzi, zwierząt i ekosystemów, na których polegamy.
- Odbudowa gospodarki po pandemii daje nam wyjątkową okazję do wprowadzenia ulepszeń.

Pandemia COVID-19 uzmysłowiła nam, w jak dużym stopniu zdrowie społeczności jest powiązane ze zdrowiem naszej planety. Istnieje coraz więcej dowodów **łączących niezrównoważoną eksploatację zasobów naturalnych** (np. wycinkę lasów, handel dzikimi zwierzętami i ich konsumpcję) ze **zwiększonym ryzykiem rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych**.

Wycinając drzewa i niszcząc ekosystemy, **eliminujemy naturalne bariery, które zwykle chronią nas przed patogenami**. Długotrwałe, niewłaściwe zarządzanie zasobami naturalnymi, obejmujące wycinanie lasów, wydobywanie zasobów, urbanizację, rolnictwo przemysłowe i handel dzikimi zwierzętami, doprowadziło do powstania warunków, w których mogła rozwinąć się trwająca obecnie pandemia. Te same czynniki przyczyniły się do epidemii takich nowych chorób, jak Ebola, MERS, SARS czy ptasia grypa, a w przyszłości mogą skutkować pandemiami powodującymi jeszcze większą śmiertelność.

Najlepszym sposobem na uniknięcie pandemii jest pozostawienie dzikim zwierzętom wystarczającej przestrzeni oraz dbanie o ich dużą liczebność. Dzięki temu będą one mogły pełnić funkcję bufora chroniącego ludzi przed rozprzestrzenianiem się chorób i zapobiegać pandemiom.

Koncepcja **„Jedno zdrowie"** Światowej Organizacji Zdrowia umożliwia opracowanie kompleksowych regulacji politycznych, wiążących całościowo administrację rządową oraz społeczeństwo, z uwzględnieniem sieci współzależności pomiędzy zdrowiem ludzi, zwierząt i stanem środowiska. Oprócz ograniczenia ryzyka pandemii wspomniana koncepcja uwzględnia również ścisły związek między bioróżnorodnością a zdrowiem ludzi.

Odbudowa gospodarki po pandemii COVID-19 to bezprecedensowa okazja do tego, aby zbudować bardziej zrównoważoną gospodarkę, która chroni, odbudowuje i wspiera systemy umożliwiające nam życie, zamiast je niszczyć. Ochrona natury i odbudowa zasobów przyrodniczych mogą odgrywać kluczową rolę w tym procesie.

W ramach planu odbudowy UE zakłada się przeznaczenie 1,8 bln euro na stworzenie bardziej ekologicznej, cyfrowej i odpornej Europy. Około 750 mld euro przeznaczono na natychmiastowe działania naprawcze, natomiast **37% tej kwoty przewidziano na wdrożenie rozwiązań sprzyjających bardziej przyjaznej dla klimatu zielonej transformacji**. Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności, wpisująca się w Europejski Zielony Ład, to centralny element tego planu odbudowy, który oferuje dostępne bezpośrednio możliwości rynkowe i inwestycyjne na działania na rzecz odbudowy gospodarki.

Jednocześnie w niedawnym raporcie Programu Środowiskowego ONZ podkreślono fakt, że zaledwie **18% funduszy** przeznaczonych obecnie przez rządy na całym świecie na walkę ze skutkami pandemii jest inwestowanych w sposób zrównoważony. Jak dotąd w perspektywie globalnej podczas podejmowania decyzji o wydatkach na odbudowę nie wykorzystano okazji, by wdrożyć bardziej ekologiczne rozwiązania.

Linki

NTI (2019). https://www.nti.org/newsroom/news/inaugural-global-health-security-index-finds-no-country-prepared-epidemics-or-pandemics/

IPBES (2020). Raport na temat bioróżnorodności i pandemii: uciec przed „erą pandemii" https://ipbes.net/pandemics

Notatka prasowa Programu Środowiskowego ONZ (2020): „Czy zmierzamy w kierunku zielonej odbudowy? Na razie nie" https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/are-we-track-green-recovery-not-yet

Koncepcja „Jedno zdrowie" Organizacji Narodów Zjednoczonych

Chcę dowiedzieć się więcej o związku między zmianą klimatu a kryzysem dotyczącym natury

- Pod względem skutków globalny kryzys bioróżnorodności jest tak samo niebezpieczny jak sama zmiana klimatu.
- Utrata bioróżnorodności i kryzys klimatyczny są ze sobą ściśle powiązane, a ich skutki wzajemnie się potęgują.
- Ochrona bioróżnorodności i odbudowywanie ekosystemów są doskonałym sposobem na przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu.

Walka z kryzysem klimatycznym to najważniejsze wyzwanie naszych czasów. Jeśli mu nie sprostamy, jego konsekwencje dla środowiska, naszego zdrowia i standardów życia będą znacznie poważniejsze niż skutki pandemii COVID-19. Podejmowane przez nas decyzje dotyczące klimatu wpłyną na przyszłość gospodarki, społeczeństwa i całej ludzkości.

Kryzys klimatyczny ma poważny i bezpośredni wpływ na bioróżnorodność. **Zmiana klimatu sprawia, że ekosystemy stają się bardziej wrażliwe**, i potęguje oddziaływanie innych czynników powodujących utratę bioróżnorodności, takich jak eliminacja i fragmentacja siedlisk, zanieczyszczenie, nadmierna eksploatacja oraz rozprzestrzenianie się obcych gatunków.

Na obszarach morskich i okołobiegunowych zauważalne są już gwałtowne zmiany. Wzrost temperatur skutkuje zwiększeniem częstotliwości i intensywności pożarów lasów oraz zagrożeniem dla dzikiej zwierzyny. Nasze morza pochłaniają ponad 90% nadmiaru ciepła na Ziemi, lecz wraz ze wzrostem temperatury wody uwalniają więcej dwutlenku węgla do atmosfery i nie sprzyjają życiu morskiej fauny i flory. Poziom tlenu w morzach maleje – od 1960 roku odnotowano jego 3-procentowy spadek. Skutkiem wzrostu temperatur jest pustynnienie terenów trawiastych i sawann. Ich degradacja postępuje szybciej niż w przypadku jakiegokolwiek innego typu siedlisk na naszej planecie.

Utrata różnorodności biologicznej wpływa też negatywnie na klimat. Zamiast gromadzić dwutlenek węgla w glebie i biomasie, ekosystemy uwalniają go z powrotem do atmosfery. Wylesianie zwiększa ilość dwutlenku węgla w atmosferze, co z kolei prowadzi do tego, że zanik bioróżnorodności postępuje dalej.

Utrata różnorodności biologicznej i zmiana klimatu są powiązane i współzależne. Nie możemy walczyć z utratą bioróżnorodności bez zajęcia się kryzysem klimatycznym i nie możemy przeciwdziałać kryzysowi klimatycznemu bez równoczesnego zapobiegania utracie różnorodności biologicznej.

Zjawisko to ma również pozytywny aspekt: ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej i ekosystemów może znacznie przyczynić się do przeciwdziałania zmianie klimatu – do tego stopnia, że możemy zrealizować 30% naszych celów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu przy pomocy rozwiązań opartych na naturze, takich jak regeneracja lasów, gleb i terenów podmokłych. Zajęcie się zmianami behawioralnymi i wzorcami konsumpcji, np. nadmiernym spożyciem mięsa, jeszcze bardziej zmniejszyłoby negatywny wpływ zarówno na różnorodność biologiczną, jak i na nasz klimat.

Linki

Raport „Globalne trendy do 2030 r." (ESPAS 2019): https://espas.secure.europarl.europa.eu/orbis/sites/default/files/generated/document/en/ESPAS_Report2019.pdf

Zmiana klimatu i utrata różnorodności biologicznej jako dwie strony tego samego medalu: https://wwf.panda.org/our_work/climate_and_energy/climate_nature_future_report/

Czy ludzie o tym wiedzą?

- Badanie Eurobarometr w 2019 r. wykazało, że świadomość roli bioróżnorodności jest jeszcze niewielka, ale rośnie.
- Zmiana klimatu jest zdecydowanie uznawana za główne globalne wyzwanie wpływające na przyszłość Unii Europejskiej.

Badania takie jak Globalna ocena różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, 2019 IPBES, a także programy telewizyjne takie jak serial dokumentalny „*Błękitna planeta*" Davida Attenborough'a pomagają zwrócić uwagę na ten problem.

Globalne badanie przeprowadzone przez Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP), w którym udział wzięło 1,2 mln ludzi (w tym wiele młodych osób) z 50 krajów, wykazało, że 64% osób uważa zmianę klimatu za globalny problem wymagający natychmiastowych, szeroko zakrojonych działań (UNDP, 2021 r.). W badaniu Eurobarometru, które przeprowadzono we wszystkich państwach członkowskich na grupie ponad 27 tys. osób i którego wyniki opublikowano w maju 2019 r., 95% respondentów zgodziło się, że mamy obowiązek dbać o przyrodę i że troska o nią jest niezbędna w przeciwdziałaniu zmianie klimatu. Około 93% respondentów było również zdania, że nasze przyroda i jej bioróżnorodność są warunkami naszego zdrowia i dobrego samopoczucia. Coraz większa liczba obywateli zdaje sobie ponadto sprawę, że natura i ekosystemy mają pozytywny wpływ na zdrowie i na bezpieczeństwo żywności, pomagają łagodzić zmianę klimatu, przystosowywać się do niej oraz przynoszą one wiele innych korzyści.

Chociaż świadomość dotycząca roli bioróżnorodności wzrasta wśród różnych podmiotów, w tym przedsiębiorstw, instytucji rządowych różnych szczebli oraz wśród obywateli, nie wszyscy zgadzają się, że istnieje pilna potrzeba zajęcia się bezpośrednimi i pośrednimi czynnikami powodującymi jej utratę.

Dzięki inicjatywom UE, takim jak #EUBeachCleanup czy dyrektywa w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko, świadomość zanieczyszczenia morza odpadami, w tym szczególnie odpadami z tworzyw sztucznych w morzu, ma obecnie duże znaczenie w debacie publicznej.

Linki

Eurobarometr https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2194

Eurobarometr, konferencja na temat Europy (2021)

Dyrektywa UE w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko https://ec.europa.eu/environment/topics/plastics/single-use-plastics_en

Raport IPBES: https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview

Globalna ankieta UNDP (2021), https://www.undp.org/content/undp/en/home/news-centre/news/2021/Worlds_largest_survey_of_public_opinion_on_climate_change_a_majority_of_people_call_for_wide_ranging_action.html

Jak możemy powstrzymać tę utratę?

- Musimy radykalnie ograniczyć emisję dwutlenku węgla oraz zacząć stosować dostępne rozwiązania na większą skalę.
- Potrzebujemy ambitnego globalnego porozumienia podczas 15. posiedzenia Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej (CBD COP15), które odbędzie się w Chinach w przyszłym roku i którego celem jest powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej, zgodnie ze strategią UE w zakresie różnorodności biologicznej na 2030 r.
- Globalne ramy różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku, które wejdą wkrótce w życie, muszą utorować drogę odbudowie środowiska naturalnego poprzez szybką, głęboką i radykalną transformację.

Naukowcy twierdzą, że najbliższe 10 lat będzie miało kluczowe znaczenie. Potrzebujemy gruntownych zmian w sposobie życia i prowadzenia działalności gospodarczej, począwszy od naszych systemów energetycznych i sposobu wykorzystywania gruntów po nasze podejście do budynków, miast, transportu i żywności. Do 2030 r. musimy powstrzymać proces degradacji gruntów, a do 2050 r. osiągnąć neutralność klimatyczną. Europejski Zielony Ład jest odpowiedzią Unii Europejskiej na ten kryzys. To kompleksowy zbiór środków mających na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie inwestycji w ekologiczne badania i innowacje, uniezależnienie naszej gospodarki od węgla i ochronę środowiska naturalnego Europy.

Wiele rozwiązań jest już dostępnych, lecz musimy zastosować je powszechniej i na znacznie większą skalę. Musimy je wdrożyć szybko, wykorzystywać czystsze źródła energii, ograniczyć wylesianie, lepiej zarządzać gruntami i przejść na zrównoważone rolnictwo.

Musimy radykalnie ograniczyć emisję dwutlenku węgla i zacząć usuwać go z atmosfery. Proces fotosyntezy wykorzystywany przez rośliny i plankton jest najlepszą dostępną technologią usuwania dwutlenku węgla, dlatego powinniśmy chronić i odbudowywać ekosystemy oraz zapobiegać ich niszczeniu. Potrzebujemy transformacji, która nikogo nie pomija, aby uniknąć sytuacji, w której ludzie bardziej będą się obawiać proponowanych działań niż skutków zmiany klimatu.

Aby udowodnić swoją pozycję globalnego lidera podczas CBD COP15 w Chinach, Europa musi przekonać swoich partnerów, że już teraz podejmuje działania na rzecz bioróżnorodności zarówno u siebie, jak i na świecie.

Zmiana aktualnych tendencji wymaga uwzględnienia kwestii różnorodności biologicznej w ramach decyzji politycznych podejmowanych na wszystkich poziomach – od rolnictwa i hodowli zwierząt aż po narodowe plany uzdrowienia, dostarczania energii i transportu. Oznacza to, że całkowita regeneracja do 2050 roku wymaga nie tylko **powstrzymania** utraty bioróżnorodności, ale też rozpoczęcia procesu jej **odbudowy** do 2030 roku. Przekształcenie naszej cywilizacji i gospodarki w bardziej zrównoważoną ekologicznie będzie wymagać bardziej kompleksowego szukania rozwiązań i holistycznego podejścia do polityki społecznej.

Działania dotyczące bioróżnorodności powinny mieć na celu:

- **ochronę** większej ilości pozostałych najcenniejszych zasobów naturalnych, tak aby **do 2030 roku 30% lądu i 30% mórz** znajdowało się pod ochroną w ramach sprawiedliwie i efektywnie zarządzanych sieci powiązanych ze sobą obszarów chronionych,
- **regenerację** zdegradowanych **ekosystemów**,
- przeciwdziałanie **nielegalnemu i niezrównoważonemu pozyskiwaniu** dzikich gatunków fauny i flory, handlowi nimi i wykorzystywaniu ich, w tym poprzez eliminację nielegalnego, nierejestrowanego i nieuregulowanego rybołówstwa oraz walkę z nielegalnym handlem dziką fauną i florą,
- **ograniczenie zanieczyszczeń** ze wszystkich źródeł, w tym z substancji odżywczych, odkładania się azotu, użycia pestycydów oraz z odpadów z tworzyw sztucznych,
- dbanie o **zrównoważone zarządzanie wszystkimi obszarami leśnymi** oraz wdrożenie **ekologicznych praktyk rolniczych** lub innych praktyk sprzyjających bioróżnorodności na większym obszarze ziemi rolnej,
- utrzymywanie **śladu ekologicznego ludzi na poziomie bezpiecznym dla Ziemi**, wzmacnianie czynników pozytywnych i eliminacja szkodliwych.

Linki

Europejski Zielony Ład, komunikat

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030, komunikat

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności – film dotyczący wymiaru międzynarodowego

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności – film

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności – broszura

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności – arkusz danych

Historie dotyczące bioróżnorodności

Projekty związane z bioróżnorodnością

Raport – promowanie rozwiązań opartych na naturze w globalnych wytycznych dotyczących bioróżnorodności po 2020 roku, IUCN (2020)

Wytyczne dotyczące bioróżnorodności po 2020 roku – wsparcie UE

Projekt Drawdown – najlepsze na świecie źródło rozwiązań klimatycznych https://drawdown.org/

Rozwiązania dotyczące odprowadzania węgla do gruntu https://drawdown.org/sectors/land-sinks

Czy mamy dobre przykłady do naśladowania?

- Wiele przedsiębiorstw dostrzega znaczenie określenia, oszacowania i rozliczania swojego własnego wpływu na kapitał naturalny i usługi ekosystemowe oraz ich zależności od tego kapitału i usług.
- Działania ukierunkowane na rzecz ochrony środowiska w Europie często okazują się skuteczne.
- Od 1992 r. z unijnego funduszu LIFE przeznaczono ponad 3 mld euro na projekty przyrodnicze w całej Europie.

Coraz więcej przedsiębiorstw rozumie, że ocena ich własnego wpływu na naturę i zależności od niej może im pomóc w ocenie ryzyka finansowego i zapewnić kompleksowy wskaźnik zrównoważonego rozwoju w XXI w. **Takie podejście ma wiele zalet** – m.in. umożliwia korzystanie z modeli biznesowych sprawdzających się w perspektywie długofalowej, obniża koszty, zwiększa efektywność operacyjną, zapewnia dostęp do nowych rynków oraz przewidywalnych i stabilnych łańcuchów dostaw, a także pomaga budować lepsze relacje z zainteresowanymi stronami i klientami.

Duże przedsiębiorstwa biorą aktywny udział w zawiązanej podczas szczytu klimatycznego w Nowym Jorku w 2019 r. koalicji na rzecz rozwiązań opartych na przyrodzie. Grupa przedsiębiorców dysponujących dużymi zasobami i inwestująca środki przekraczające 2 bln USD zobowiązała się, że **do 2050 roku portfolio ich inwestycji stanie się neutralne węglowo. 87 dużych firm** zadeklarowało ograniczenie emisji i dostosowanie się do wytycznych opracowanych przez naukowców w celu ograniczenia najpoważniejszych skutków zmiany klimatu.

Europejscy liderzy finansowi pracują nad metodami pomiaru swojego wpływu na poziomie portfela finansowego. Platforma Business@Biodiversity oferuje szereg studiów przypadku z całej Europy.

W ramach **inicjatywy Finance for Biodiversity 26 instytucji finansowych** z całego świata wzywa liderów politycznych oraz zobowiązuje się poprzez swoje działania finansowe i inwestycyjne do ochrony i przywrócenia bioróżnorodności zgodnie z założeniami szczytu COP15. Z kolei inicjatywa **Business for Nature** jednoczy **530 firm**, które zobowiązują się pomóc w odwróceniu skutków utraty zasobów naturalnych w oparciu o cele zrównoważonego rozwoju 6, 14 i 15 oraz prowadzą działania na rzecz takiej pomocy.

Dysponujemy wieloma dobrymi przykładami, którymi mogą kierować się decydenci tworzący politykę środowiskową. W ciągu ostatnich 30 lat program UE LIFE, główny instrument finansowy Europy związany z ochroną przyrody, przyczynił się do uchronienia licznych gatunków przed wyginięciem oraz był ważnym elementem lokalnych i regionalnych inicjatyw dotyczących natury. Dzięki programowi udało się na przykład zwiększyć liczebność rysia iberyjskiego w takim stopniu (z 52 osobników w 2002 r. do 327 w 2014 r.), że temu gatunkowi nie grozi już wyginięcie. Również w Hiszpanii zwiększono liczebność orła cesarskiego z około 30 par w latach 70. XX w. do ponad 300 par w 2011 roku. Fundusz UE LIFE był ściśle zaangażowany w obydwie te inicjatywy.

Linki

Nagrody Natura 2000 – wyróżnienie za doskonałe zarządzanie obszarami Natura 2000

Przywracanie natury do życia dzięki LIFE – omówienie wpływu programu UE LIFE na naturę i społeczeństwo

LIFE i środowisko morskie – badanie

Naturalne rozwiązania w praktyce – Europa

Przykłady najlepszych praktyk mających na celu ochronę bioróżnorodności i ograniczenie zanieczyszczeń w środowiskach morskich

Platforma Business@Biodiversity

Inicjatywa Finance for Biodiversity

Inicjatywa Business for Nature

Program UE LIFE

Jakie działania podejmuje Europa, aby rozwiązać ten problem lokalnie?

- Europejski Zielony Ład określa plan działania pomagający zwiększyć efektywność wykorzystania zasobów poprzez przejście na czystą gospodarkę obiegu zamkniętego, przywrócenie bioróżnorodności i ograniczenie zanieczyszczeń.
- Strategia na rzecz bioróżnorodności pomoże Europie wejść na drogę do przywrócenia różnorodności biologicznej do 2030 roku.
- Unijna strategia „Od pola do stołu" (Farm to Fork) ma na celu ograniczenie wykorzystania pestycydów i nawozów oraz środków do zwalczania drobnoustrojów, a także osiągnięcie stosowania organicznych praktyk na 25% gruntów uprawnych.
- Plan Zero Pollution w jeszcze większym stopniu ograniczy wpływ zanieczyszczeń na bioróżnorodność.
- Unijna wspólna polityka rybołówstwa promuje podejście oparte na zasadach zrównoważonego rozwoju poprzez zastosowanie różnych narzędzi, takich jak określanie limitów wielkości połowów w celu zagwarantowania odpowiedniej liczebności ryb.

Europejski Zielony Ład obejmuje szereg inicjatyw mających zahamować utratę bioróżnorodności zarówno na ziemi, jak i pod jej powierzchnią. Do tych inicjatyw należą **strategia na rzecz bioróżnorodności i strategia „Od pola do stołu"** dotyczące ochrony i przywracania natury oraz propagowania bardziej zrównoważonego systemu żywnościowego, **plan Zero Pollution** zakładający ograniczenie ilości zanieczyszczeń w powietrzu, wodzie i glebie, **strategia leśna UE** mająca zagwarantować dobry stan, różnorodność i odporność lasów na terenie UE oraz **inicjatywa ustawodawcza dotycząca produkcji bez wylesiania**, której celem jest ograniczenie wpływu konsumpcji w UE na globalne wylesianie.

UE posiada solidne ramy legislacyjne umożliwiające ochronę delikatnych ekosystemów lądowych i morskich, np. dyrektywę ptasią i siedliskową, sieć obszarów chronionych Natura 2000, ramową dyrektywę wodną i dyrektywę ramową w sprawie strategii morskiej. Dodatkowym instrumentem wspomagającym wdrażanie tych zasad jest Europejski Zielony Ład.

Unijne umowy o wolnym handlu obejmują rozdziały dotyczące handlu i zrównoważonego rozwoju, które zawierają postanowienia dotyczące ochrony środowiska, zmiany klimatu, bioróżnorodności i lasów – w tym obowiązek skutecznego wdrożenia umów, takich jak porozumienie paryskie oraz Konwencja o różnorodności biologicznej.

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 wyznacza ambitne cele i zobowiązania UE na 2030 rok – mają one zapewnić dobry stan i odporność ekosystemów. Za jej sprawą ma powstać znacznie większa sieć obszarów chronionych obejmująca całą Unię Europejską i zapewniająca **ochronę 30% terenów lądowych UE i 30% mórz UE**. Ponadto obszary o bardzo dużej różnorodności biologicznej i wartości klimatycznej mają być objęte szczególnie ścisłą ochroną. W ramach strategii opracowano plan odnowy środowiska naturalnego UE uwzględniający konkretne zobowiązania i działania na rzecz regeneracji zniszczonych ekosystemów, m.in. **ograniczenie wykorzystania pestycydów, zasadzenie 3 miliardów drzew**, **przywrócenie swobodnego przepływu co najmniej 25 000 km rzek w UE**, zwiększenie wykorzystania **organicznych praktyk rolniczych** oraz **rozwiązanie problemu przyłowów** i uszkodzeń dna morskiego.

Jego celem jest też zachęcenie do włączania ekosystemów i usług ekosystemowych we wszystkie działania gospodarcze, zgodnie z **zasadą nieszkodzenia** różnorodności biologicznej i klimatowi. Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności pozwoli zwiększyć **wytrzymałość na przyszłe zagrożenia**, takie jak zmiana klimatu, brak bezpieczeństwa żywności i wybuchy epidemii, oraz pomoże w powrocie do normalności, zapewni miejsca pracy i umożliwi zrównoważony rozwój w świecie po pandemii. Ponadto przygotuje UE na objęcie **roli lidera podczas zbliżających się międzynarodowych negocjacji** dotyczących nowych globalnych zasad ramowych mających powstrzymać utratę bioróżnorodności zgodnie z konwencją ONZ o różnorodności biologicznej.

Linki

Europejski Zielony Ład https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030, komunikat

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności – film dotyczący wymiaru międzynarodowego

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności – film

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności – broszura

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności – arkusz danych

Historie dotyczące bioróżnorodności

Projekty związane z bioróżnorodnością

Strategia leśna UE
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12674-Lasy-nowa-strategia-UE_pl

Plan EU Zero Pollution https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en

Wylesianie i niszczenie lasów – ograniczenie oddziaływania produktów sprzedawanych w UE

https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12137-Wylesianie-i-niszczenie-lasow-ograniczenie-oddzia%C5%82ywania-produktow-sprzedawanych-w-UE_pl

Ochrona środowiska morskiego UE https://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/marine-strategy-framework-directive/index_en.htm

Ochrona wód UE https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html

Sieć Natura 2000 https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

Przepisy UE dotyczące ochrony przyrody: https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/index_en.htm

Jakie działania podejmuje Europa, aby rozwiązać ten problem na innych kontynentach?

- Bioróżnorodność i odporne ekosystemy są niezbędne dla zrównoważonego rozwoju.
- UE działa na wszystkich poziomach, wspierając walkę z niezrównoważonymi praktykami, które zagrażają bioróżnorodności i ekosystemom na całym świecie.
- UE każdego roku przeznacza ponad 350 mln euro na ochronę bioróżnorodności w krajach partnerskich.

Bioróżnorodność i zdrowe ekosystemy są niezbędne do zagwarantowania pożywienia o odpowiedniej wartości odżywczej, bezpieczeństwa, dostępu do opieki zdrowotnej i wody, dobrych rządów i działań na rzecz budowania pokoju. Dbałość o te kwestie jest kluczowa dla **ograniczenia ubóstwa i ryzyka katastrof naturalnych**.

Działania UE w tym zakresie są zgodne z celami zrównoważonego rozwoju, w szczególności z celem 15 zakładającym ochronę, przywracanie i propagowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych. Wpisują się one także w postanowienia konwencji ONZ o różnorodności biologicznej (CBD).

Na arenie międzynarodowej Unia Europejska w znacznym stopniu wspiera ochronę różnorodności biologicznej i zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych. UE i niemal wszystkie państwa członkowskie podpisały **Zobowiązanie przywódców na rzecz przyrody** przedstawione podczas ubiegłorocznego posiedzenia Zgromadzenia Ogólnego ONZ i w ten sposób **zobowiązały się do odbudowy utraconej bioróżnorodności do 2030 roku**.

UE przeznacza ponad 350 mln euro rocznie na rzecz bioróżnorodności w krajach partnerskich poprzez programy bezpośrednio ukierunkowane na różnorodność biologiczną oraz programy promujące włączanie tej kwestii do innych sektorów. Na przykład w 2018 r. **Unia Europejska sfinansowała 66 obszarów chronionych w 27 krajach** Afryki Subsaharyjskiej. Ponadto UE współpracuje z organizacjami i grupami interesariuszy z całego świata, m.in. ze **stowarzyszeniem United4Nature**, aby wykorzystać popularność tematu bioróżnorodności i przekuć ją na natychmiastowe działania. Wspólnie z partnerami z branży UE planuje zagwarantować wszystkim przedsiębiorstwom jednakowe warunki dotyczące monitorowania działań niezwiązanych z finansami, uwzględniania śladu środowiskowego przedsiębiorstw oraz ograniczenia wpływu produktów trafiających na rynki zewnętrzne na różnorodność biologiczną.

Projekty takie jak program ECOFAC6 obejmujący 17 obszarów chronionych w Afryce, projekty dotyczące rzeki Pilcomayo przepływającej przez Argentynę, Paragwaj i Boliwię lub mającego 8 000 km długości i przebiegającego przez tereny 20 afrykańskich narodów Wielkiego Zielonego Muru w regionie Sahelu mają na celu **wspieranie międzynarodowych działań, zwłaszcza w państwach borykających się ze szczególnie dużymi problemami**, ograniczanie negatywnych działań i wdrażanie skutecznych mechanizmów monitorowania.

Linki

Zobowiązanie przywódców na rzecz przyrody 2020: https://www.leaderspledgefornature.org/

Ekosystemy i różnorodność: https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/ecosystems-and-biodiversity_en

Przykładowe historie dotyczące bioróżnorodności:
https://ec.europa.eu/international-partnerships/stories_en?f%5B0%5D=field_devco_tag_topics%3A2037&f%5B1%5D=field_devco_tag_topics%3A106

ECOFAC6 – ochrona bioróżnorodności i wrażliwych ekosystemów w Afryce Środkowej

https://ec.europa.eu/international-partnerships/programmes/ecofac6

Wielki Zielony Mur: https://ec.europa.eu/international-partnerships/programmes/growing-great-green-wall-ggw_en

Światowy sojusz na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu + (GCCA+)
https://ec.europa.eu/international-partnerships/programmes/global-climate-change-alliance-plus-gcca_en

Rzeka Pilcomayo: życie i krajobrazy w Argentynie, Paragwaju i Boliwii
https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-194632

Czym jest CBD COP15, dlaczego ma znaczenie i jakie jest stanowisko UE?

- Piętnaste posiedzenie Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej (CBD COP15) – największa od dekady konferencja poświęcona bioróżnorodności – ma odbyć się w październiku 2021 roku w Kunming w Chinach.
- Przewiduje się, że światowi liderzy ustalą podczas niej globalne ramy różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku – przypominającą porozumienie paryskie umowę dotyczącą natury. Ramy te muszą umożliwić realizację na całym świecie „Wizji 2050 zakładającej życie w zgodzie z naturą, przemiany społecznie oraz rozpoczęcie do 2030 roku działań mających umożliwić naturze regenerację.
- UE jest gotowa kierować działaniami i współpracować z partnerami o podobnym podejściu w ramach koalicji, aby opracować nowe globalne ramy podczas CBD COP15.

Oczekuje się, że najbliższe posiedzenie zaowocuje dla bioróżnorodności tym, czym posiedzenie w Paryżu zaowocowało dla klimatu – globalnym zobowiązaniem do przywrócenia równowagi w naszych niezdrowych relacjach z planetą.

Konwencja o różnorodności biologicznej (CBD) zakłada trzy cele: ochronę różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych. W związku z tym globalne ramy różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku będą dotyczyły wszystkich tych celów, aby umożliwić realizację wizji CBD: „życia w zgodzie z naturą; wizja ta zakłada, że do 2050 r. ludzkość będzie cenić, chronić, przywracać i z rozwagą wykorzystywać różnorodność biologiczną, by zachować usługi ekosystemowe, dbać o zdrową planetę i zapewniać korzyści niezbędne wszystkim ludziom".

Zgodnie z unijną strategią na rzecz bioróżnorodności UE będzie negocjować, aby w wytycznych uwzględnione zostały co najmniej następujące elementy:

- ogólne **cele globalne na 2050 rok** dotyczące bioróżnorodności i zakładające **przywrócenie i umocnienie wszystkich ekosystemów na świecie oraz zapewnienie im odpowiedniej ochrony;**
- ambitne globalne **cele na 2030 rok wpisujące się w zobowiązania UE w unijnej strategii w zakresie różnorodności biologicznej**, m.in. zakładające ochronę co najmniej **30% obszarów lądowych i 30% mórz na całym świecie** oraz zrównoważone użytkowanie pozostałych 70% i zarządzanie nimi. W celach powinny zostać jednoznacznie uwzględnione czynniki powodujące utratę różnorodności biologicznej;
- znacznie **skuteczniejszy proces wdrażania, monitorowania i weryfikacji;**
- ramy ułatwiające realizację wizji np. poprzez uwzględnienie takich kwestii jak **finanse, zasoby, badania, innowacje i technologie;**
- **uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych** w związku z bioróżnorodnością;
- zasada równości opierająca się na **podejściu włączającym i udziale wszystkich zainteresowanych stron oraz rdzennej ludności.**

Narracja UE w związku z globalnymi wytycznymi dotyczącymi bioróżnorodności po 2020 roku będzie uwzględniać następujące zagadnienia:

- kluczowe **znaczenie bioróżnorodności** ze względu na wartość jej samej w sobie oraz wpływ na **zrównoważony rozwój, klimat, zdrowie** itp.;
- konieczność natychmiastowego **zajęcia się bezpośrednimi i pośrednimi czynnikami powodującymi utratę bioróżnorodności** oraz opracowania niezbędnych narzędzi i rozwiązań wraz ze sposobami ich wdrożenia. To pociąga za sobą **konieczność zmian** społecznych i gospodarczych;
- **zależności między klimatem a bioróżnorodnością**, konieczność znalezienia spójnych rozwiązań obu kryzysów, w tym z wykorzystaniem zasobów naturalnych;
- znaczenie bioróżnorodności dla **zdrowia i ograniczania ryzyka pandemii;**
- zależność **biznesu od usług ekosystemowych** i konieczność dokonania przez przedsiębiorstwa oceny wpływu całego łańcucha dostaw na zasoby naturalne i zależności od nich;
- znaczenie **stanu ekosystemów dla zrównoważonego rozwoju**, walki z ubóstwem, Agendy 2030 i celów zrównoważonego rozwoju;
- konieczność zajęcia się głównym pośrednim czynnikiem prowadzącym do utraty bioróżnorodności: **niezrównoważoną produkcją i konsumpcją**, które są przyczyną przekształcania lądów na potrzeby produkcji żywności i pasz, a także ograniczenia naszego **śladu ekologicznego** do poziomu dostosowanego do pojemności środowiska Ziemi.

Komisja przygotowuje wszystkie środki zewnętrznego wpływu i mobilizuje międzynarodowych partnerów do pomocy w pracach nad wspomnianymi ramami. W toku przygotowań do posiedzenia COP15 **Komisja Europejska utworzyła globalną koalicję „Razem chrońmy bioróżnorodność"** zrzeszającą już ponad 250 instytucji – parków narodowych, ośrodków badawczych i uczelni, muzeum nauki i historii naturalnej, akwariów, ogrodów botanicznych i ogrodów zoologicznych – z ponad 50 krajów z całego świata. Celem koalicji jest mobilizacja do skuteczniejszego podnoszenia świadomości, jeśli chodzi o konieczność ochrony różnorodności biologicznej.

Ponadto Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji, oraz ponad 80 głów państw i szefów rządów poparło **Zobowiązanie przywódców na rzecz przyrody** i zobowiązało się do powstrzymania degradacji ekosystemów oraz utraty bioróżnorodności oraz do jej odbudowy do 2030 roku. Komisja dołączyła też do międzyrządowej **koalicji o wysokim poziomie ambicji (HAC) na rzecz natury i ludzi**, którą powołano podczas szczytu One Planet w styczniu bieżącego roku i która aktywnie popiera ustalenie ambitnych ram uwzględniających cel objęcia ochroną 30% lądów i mórz do 2030 roku.

Linki

Strategia UE w zakresie różnorodności biologicznej https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_pl

Wstępna wersja globalnych ram różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku https://www.cbd.int/doc/c/3064/749a/0f65ac7f9def86707f4eaefa/post2020-prep-02-01-en.pdf

Globalna koalicja „Razem chrońmy bioróżnorodność" https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/coalition/index_en.htm

Zobowiązanie przywódców na rzecz przyrody https://www.leaderspledgefornature.org/

Koalicja o wysokim poziomie ambicji na rzecz natury i ludzi https://www.hacfornatureandpeople.org/

IUCN (2020). https://www.iucn.org/sites/dev/files/promoting_nbs_in_the_post-2020_global_biodiversity_framework.pdf

Raport – promowanie rozwiązań opartych na naturze w globalnych wytycznych dotyczących bioróżnorodności po 2020 roku, IUCN (2020)

Wytyczne dotyczące bioróżnorodności po 2020 roku – wsparcie UE

Co mogę zrobić osobiście?

- Rozmawiaj ze znajomymi, rodziną i współpracownikami o zjawisku utraty bioróżnorodności.
- Kontroluj swoje zużycie zasobów i zmniejsz swój ślad środowiskowy.
- Włącz się w kampanię, aby uzyskać i rozpowszechniać wiedzę na ten temat.
- Bierz udział w działaniach dla wolontariuszy, np. akcjach sprzątania i kampaniach budujących świadomość.

Zamiast rozpaczać, działaj! Podejmując na początku małe kroki, łatwiej będzie Ci przejść do bardziej ambitnych działań. Zacznij od rozmowy o tych problemach z bliskimi. Porusz temat w pracy lub w szkole. Naukowcy udowodnili, że wystarczy niewielka liczba zaangażowanych i pojednawczo nastawionych osób, aby doprowadzić do znaczących zmian społecznych – czasem wystarczy tylko 3,5% populacji!

Europejski Pakt na rzecz Klimatu zachęca wszystkich do uczestnictwa w działaniach na rzecz klimatu i budowania bardziej ekologicznej Europy. Jego celem jest nakłanianie do zmiany postępowania i zapewnienie każdemu obywatelowi, ze szczególnym uwzględnieniem młodych ludzi, roli w procesie opracowywania nowych ekologicznych działań, dzielenia się informacjami oraz wspierania nowych i istniejących aktywności i rozwiązań.

Wywieraj presję na decydentów – listy i wiadomości e-mail mogą przynieść niesamowity efekt.

Możliwości jest wiele. Możesz zacząć od zastanowienia się nad własnym śladem węglowym i tym, jak możesz go zredukować – stosując izolację domu, rozważając kwestie zaopatrzenia w energię oraz wybierając zrównoważone ekologicznie formy transportu. Zastanów się nad ubraniami, które kupujesz – czy ich naprawdę potrzebujesz i czy muszą to być nowe rzeczy. Zastanów się nad wakacjami – może warto spędzić więcej czasu w jednym miejscu zamiast odwiedzać wiele miejsc. Pomyśl o swoich finansach – czy Twój bank używa Twoich środków inwestycyjnych w sposób przyjazny środowisku?

Wyszukuj produkty i usługi wyróżnione unijnym znakiem ekologicznym Ecolabel – poświadcza on doskonałość środowiskową i jest przyznawany produktom i usługom spełniającym wysokie normy środowiskowe w całym cyklu użytkowania.

Podczas zakupów spożywczych spróbuj wybierać produkty lokalne i sezonowe. W ten sposób ograniczysz ukrytą emisję dwutlenku węgla wynikającą z ich transportu i przechowywania. Jeśli to możliwe, kupuj żywność ekologiczną – zawiera ona mniej pestycydów, jest zwykle świeższa, ponieważ pozyskuje się ją lokalnie, i jest bardziej przyjazna dla środowiska, jako że gospodarstwa ekologiczne są z natury bardziej zrównoważone ekologicznie. Rozważ spożywanie mniejszej ilości mięsa – dobrze zbilansowana dieta jest znacznie bardziej przyjazna dla środowiska.

Zastanów się nad swoimi nawykami konsumpcyjnymi. Przyczyny znacznej części utraty bioróżnorodności można szukać w naszym zapotrzebowaniu na surowce pierwotne, takie jak drewno i tekstylia. Czy przyczyniasz się do tego problemu? Kierując się zasadą czterech „r" – *refuse*, *reduce*, *repair*, *recycle* (odrzuć, ogranicz, napraw, odzyskaj) – już pomagasz zwalczać utratę różnorodności biologicznej.

Może warto spróbować zadbać o przyrodę wokół Twojego domu? Możesz tworzyć siedliska przyjazne dla owadów zapylających: posadź różne rosnące lokalnie kwiaty lub pozwól roślinom w części Twojego ogrodu rosnąć bez żadnej ingerencji. Możesz też pomóc naukowcom zdobywać dane na temat spadku liczby owadów zapylających, obserwując owady w swojej okolicy.

Co roku we wrześniu UE organizuje kampanię #EUBeachCleanup obejmującą działania na rzecz poprawy stanu oceanów i zwiększania świadomości powiązanych problemów. W ramach kampanii na całym świecie odbywają się wydarzenia mające uświadamiać ludziom wpływ odpadów i zanieczyszczenia wód morskich na bioróżnorodność i stan mórz.

Linki

Europejski Pakt na rzecz Klimatu, porady dla obywateli https://ec.europa.eu/clima/citizens/tips_pl

55 wskazówek dotyczących bioróżnorodności, Komisja Europejska https://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/brochures/biodiversity_tips/en.pdf

Europejski Pakt na rzecz Klimatu https://europa.eu/climate-pact/index_pl

EU Beach Clean Up https://ec.europa.eu/info/events/eu-beach-cleanup-2020_en

Kampania Programu Środowiskowego ONZ (UNEP) na rzecz zrównoważonego ekologicznie stylu życia: https://anatomyofaction.org/

Działania obywatelskie na rzecz ochrony owadów zapylających – poradnik https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Citizens